

TEISĖJŲ ETIKOS IR DRAUSMĖS KOMISIJA

S P R E N D I M A S **ATSISAKYTI IŠKELTI DRAUSMĖS BYLĄ** **TEISĖJAI L. G.**

2015 m. gegužės 11 d. Nr. 18 P-12
Vilnius

Teisėjų etikos ir drausmės komisija (toliau – ir Komisija), dalyvaujant Algiui Norkūnui (Komisijos pirmininkas), Algimantui Čepui, Jūratei Novagrockienei (pranešėja), Veslavai Ruskan ir Teodorai Staugaitienei, sekretoriaujant Nacionalinės teismų administracijos Administravimo skyriaus vyriausiajai specialistei Aurelijai Pauliukaitei, dalyvaujant teisėjai L. G., Nacionalinės teismų administracijos patalpose išnagrinėjusi R. T. teikimą dėl drausmės bylos iškėlimo Vilniaus apygardos teismo teisėjai L. G., susipažinusi su medžiaga,

n u s t a t ė :

R. T. (toliau – ir pareiškėjas) prašo iškelti drausmės bylą Vilniaus apygardos teismo teisėjai L. G. Teikime nurodo, kad 2015-02-11 teismo posėdyje baudžiamojame byloje Nr. 1-108-149/2015 teisėja L. G. nutraukė jo paskutinį žodį ir iš viso neleido pasisakyti. Teisėja netenkino prašymo suteikti nors 10 minučių pasiruošti paskutiniam žodžiui. Teisėja liepė nekartoti to, kas teismo jau nustatyta, pabrėždama, kad atsisakė duoti parodymus, todėl dabar neleidžia analizuoti įrodymų, nes, neva, ne ta stadija. Pareiškėjo teigimu, teisėja dar kelis kartus nutraukė jo kalbą ir įsakmiu tonu liepė sakyti paskutinį žodį, o pareiškus nušalinimą tuo pagrindu, kad neleidžia pasisakyti, prašymą atmetė. R. T. mano, kad teisėja akivaizdžiai baudė jį už tai, jog jis nedavė parodymų, buvo priešiška nusiteikusi. Be to, bylos nagrinėjimą teisėja pabaigė nesivadovaudama įstatymu, t. y. pamačiusi, kad paskutinio žodžio kalbą jis pasiruošė raštu, nutarė ją pridėti prie bylos, tačiau paskutinis žodis liko nepagarsintas. Pareiškėjo R. T. manymu, teisėjos asmeniška nuomonė pasireiškė viso bylos nagrinėjimo metu, pvz., liudytojų klausdavo klausimų, nesusijusių su bylos esme, tačiau aiškiai išreiškiančių asmeninę poziciją kaltinamojo atžvilgiu. Taip pat buvo nesklaidumų paskiriant vieną posėdį – nors 2015-01-09 posėdžio data iš anksto buvo suderinta su visais proceso dalyviais, tačiau tos dienos rytą teisėja pasikvietė prokurorą į kabinetą ir posėdį dėl neaiškių priežasčių atidėjo, protokolo nerašė ir garso įrašo nedarė.

Vilniaus apygardos teismo Baudžiamųjų bylų skyriaus pirmininkas 2015-04-23 Komisijai pateikė raštą Nr. TR-301, kuriame nurodė, kad R. T. teikime dėstomos aplinkybės yra susijusios su baudžiamąjo proceso reikalavimų vykdymu, o tai yra apeliacinio skundo nagrinėjimo dalykas.

Teisėja L. G. Komisijos posėdyje paaiškino, kad 2015-02-03 planavo baigti nagrinėti R. T. baudžiamąją bylą, kurią nagrinėjo net 10 mėnesių, todėl dalyvaujantiems byloje asmenims iš anksto patarė ruošti baigiamosioms kalboms. R. T. advokatas telefonu pasakė, kad jie baigiamąsias kalbas pasakys, o paskutinį žodį prašys atidėti. Teisėja akcentavo, kad Baudžiamąjo proceso kodekse nustatyta, jog nagrinėjant bylą pirmosios instancijos teisme, jei kaltinamasis turi gynėją, jis gali duoti parodymus ir pasakyti paskutinį žodį, o ne sakyti baigiamąją kalbą, todėl 2015-02-11 posėdyje po prokuroro ir advokatų baigiamųjų kalbų kaltinamiesiems suteiktas paskutinis žodis. R. T. prašė perkelti posėdį, tačiau kito posėdžio data iš anksto nebuvo suderinta, todėl prašymo netenkino. R. T. turėjo raštu parengtą kalbą, kurią pradėjo skaityti. Kadangi įstatymas nenumato kaltinamajam, turinčiam gynėją, teisės sakyti baigiamąją kalbą, teisėja jį nutraukė ir liepė tarti paskutinį žodį. Kaltinamasis pasakė paskutinį žodį, o rašytinė kalba buvo pridėta prie protokolo. Teisėja L. G. nesutinka, kad pažeidė R. T. teisę būti išklaustam, nes jis pats viso proceso metu

nedavė parodymų, neatsakė į klausimus ir pasyviai dalyvavo procese. Be to, ji įsigilino į R. T. pateiktą rašytinę kalbą ir priimdama nuosprendį ją įvertino. Teisėjos teigimu, R. T. kaltė buvo įrodyta kitais byloje buvusiais įrodymais, todėl nepagrįsti jo teiginiai, kad ji supyko dėl neduotų parodymų. Teisėjos teigimu, sakydamas paskutinį žodį, R. T. pradėjo duoti parodymus, o to nenumato įstatymas. Norėdamas duoti parodymus, jis turėjo prašyti atnaujinti įrodymų tyrimą, tačiau to nepadarė. Teisėja taip pat paaiškino, kad 2015-01-09 posėdis neįvyko dėl prastų oro sąlygų, apie tai buvo pažymėta teismų informacinėje sistemoje „Liteko“, o posėdžio protokolas nerašytas dėl to, kad į posėdį dėl oro sąlygų negalėjo atvykti posėdžių sekretorė.

Drausmės bylą teisėjai L. G. kelti atsisakytina.

Teisėjų etikos ir drausmės komisija iškelia teisėjui drausmės bylą, kai teisėjo veiksmuose nustato nusižengimų, numatytų Lietuvos Respublikos teismų įstatymo (toliau – Teismų įstatymas) 83 straipsnio 2 dalyje, požymių. Teisėjas gali atsakyti drausmine tvarka trimis atvejais: už teisėjo vardą žeminantį poelgį, už kitų Teisėjų etikos kodekso reikalavimų pažeidimą ir už įstatymuose numatytų teisėjų darbinės ar politinės veiklos apribojimų nesilaikymą. Šio straipsnio 3 dalyje nustatyta, kad teisėjo vardą žeminantis poelgis – tai su teisėjo garbe nesuderinamas ir Teisėjų etikos kodekso reikalavimų neatitinkantis poelgis, kuriuo pažeminamas teisėjo vardas bei kenkiama teismo autoritetui. Teisėjo vardą žeminančiu poelgiu taip pat pripažįstamas bet koks pareiginis nusižengimas – aiškiai aplaidus konkrečios teisėjo pareigos atlikimas arba jos neatlikimas be pateisinančios priežasties.

Vadovaudamasis Teisėjų etikos kodekso 6 str. 3 ir 4 d. įtvirtintu pagarbos žmogui principu, teisėjas privalo pagarbiai išklausti procese dalyvaujančius asmenis kaip to reikalauja įstatymas, dėmesingai reaguoti į jų prašymus ir siūlymus, o nepagrįstus prašymus atmesti taktiškai; laikytis bylų nagrinėjimo grafiko, o jį pakeitus paaiškinti proceso dalyviams pasikeitimo priežastis. Pavyzdingumo principas, nustatytas Teisėjų etikos kodekso 14 str., įpareigoja teisėją teismo posėdžio metu nerodyti susierzinimo, pykčio, vengti balso pakėlimo (4 d.).

Nagrinėjamu atveju Komisijos prašoma nustatyti, ar teisėjos L. G. veiksmuose nėra drausminės atsakomybės požymių, t. y. prašoma įvertinti, ar yra pagrindas pripažinti, jog teisėja L. G., kelis kartus teismo posėdyje nutraukdama kaltinamojo R. T. kalbą ir griežtu tonu nurodydama sakyti paskutinį žodį, bei atidėjusi teismo posėdį ir nepaaiškinusi priežasčių, pažeidė Teisėjų etikos kodekse įtvirtintus pagarbos žmogui ir pavyzdingumo principus.

Komisija, įvertinusi R. T. teikimo turinį bei teisėjos L. G. paaiškinimus, nustatė, kad nagrinėjamu atveju problema iškilo dėl Baudžiamojo proceso kodekso 293 ir 294 straipsnių nuostatų aiškinimo ir taikymo, t. y. baigiamųjų kalbų bei paskutinio žodžio turinio ir apimties.

Baudžiamojo proceso kodekso 293 straipsnio 2 dalis nustato, kad baigiamosios kalbos yra teisiama jame posėdyje dalyvaujančio byloje prokuroro, nukentėjusiojo arba jo atstovo, civilinio ieškovo, civilinio atsakovo arba jų atstovų, gynėjo arba gynėjo neturinčio kaltinamojo pasakytos kalbos. Baudžiamojo proceso kodekso 294 straipsnio 1–3 dalyse nustatyta, kad po baigiamųjų kalbų teisiamojo posėdžio pirmininkas suteikia kaltinamajam paskutinį žodį. Klausimai kaltinamajam jo paskutinio žodžio metu neužduodami. Teismas negali apriboti kaltinamojo paskutinio žodžio trukmės, bet teisiamojo posėdžio pirmininkas turi teisę sustabdyti kaltinamąjį, jei šis kalba apie aiškiai su byla nesusijusias aplinkybes.

Komisija pažymi, kad teismo posėdžiui vadovauja posėdžio pirmininkas, kuris ir sprendžia, kada asmuo kalba su byla susijusius dalykus, kada ne, ir priima atitinkamus procesinius sprendimus, kad užtikrintų teismo posėdžio tvarką. Iš teismo posėdžio garso įrašo nustatyta, kad teisėja L. G. kalbėjo mandagiai, dalykiškai, pykčio ar susierzinimo neišreiškė. Teisėja L. G. aiškindama ir taikydama Baudžiamojo proceso kodekso 293 ir 294 straipsnių nuostatas dėl baigiamųjų kalbų ir paskutinio žodžio turinio ir atlikdama posėdžio pirmininkės pareigas, nutraukė pareiškėją, manydama, kad jo kalba neatitinka paskutinio žodžio sampratos. Taigi Teisėjų etikos ir drausmės komisija teisėjos L. G. veiksmuose nagrinėjant R. T. baudžiamąją bylą nenustatė etikos pažeidimo. Komisija sprendžia, jog skundžiami teisėjos veiksmai yra tiesiogiai susiję su procesine teisėjo veikla aiškinant ir taikant procesinio įstatymo nuostatas ir tai yra išskirtinai teismo prerogatyva vykdant teisingumą. Pagal Lietuvos Respublikos Konstitucijos 109 straipsnį teisingumą Lietuvos Respublikoje vykdo tik teismai; teisėjai ir teismai, vykdydami teisingumą, yra nepriklausomi. Bet koks kitų institucijų ar asmenų kišimasis į teisėjo ar teismo veiklą yra

draudžiamas ir užtraukia įstatymo numatytą atsakomybę. Vadovaudamasi konstituciniu teisėjo ir teismų nepriklausomumo principu, Komisija negali kištis į teisingumo vykdymą ir nėra įgaliota vertinti, ar teisėjas, priimdamas tam tikrą procesinį sprendimą ar atlikdamas procesinį veiksmą, tinkamai taikė ir aiškino įstatymo normas. Su konstituciniu teisėjo ir teismų nepriklausomumo principu būtų visiškai nesuderinama, jeigu teisėjui dėl bet kokios klaidos taikant ir aiškinant įstatymų normas grėstų drausminė atsakomybė. Taigi nagrinėjamu atveju Komisija neturi teisės tikrinti, ar kaltinamojo R. T. kalba atitiko paskutinio žodžio sampratą, ar tai buvo parodymų davimas, negali vertinti, ar ji buvo susijusi su byla, ar ne, nes tai būtų kišimasis į teismo veiklą ir pažeistų teisėjo nepriklausomumą.

Iš teisėjos L. G. paaiškinimo ir teismų informacinės sistemos „Liteko“ duomenų Komisija nustatė, kad 2015-01-09 teismo posėdis buvo atidėtas dėl prastų oro sąlygų į jį neatvykus kai kuriems dalyvaujantiems byloje asmenims bei posėdžių sekretorei, todėl nebuvo rašomas protokolas ir nedarytas garso įrašas. Dėl nurodytų aplinkybių Komisija teisėjos L. G. veiksmuose neįžvelgia ir pagarbos žmogui principo pažeidimo.

Komisija pažymi, kad Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas 2014 m. kovo 10 d. sprendime yra nurodęs, jog turi būti nustatytos nuolat pasikartojančios šiurkščios, akivaizdžios teisės aiškinimo ir (arba) taikymo klaidos, nuolat pasikartojantys šiurkštūs, akivaizdūs proceso įstatymo pažeidimai, kad teisėjo elgesį būtų galima vertinti kaip netinkamą pareigų atlikimą ar aplaidų bylų nagrinėjimą, ir būtų galima jam už tai taikyti drausminę atsakomybę. Šiuo atveju pagal turimą medžiagą Komisija sprendžia, kad teisėjos L. G. veiksmuose minėtų etikos ar drausmės pažeidimų požymių nėra nustatyta.

Apibendrinusi išdėstytus argumentus, Komisija daro išvadą, kad išnagrinėjus turimą medžiagą nenustatyta aplinkybių, kurios leistų teisėjos L. G. veiksmuose konstatuoti Teismų įstatymo 83 straipsnyje numatytų nusižengimų požymius, todėl kelti teisėjai drausmės bylą nėra pagrindo.

Komisija, vadovaudamasi Teisėjų etikos ir drausmės komisijos nuostatų 35.2 punktu,

nusprendžia:

Atsisakyti iškelti drausmės bylą Vilniaus apygardos teismo teisėjai L. G.
Sprendimas neskundžiamas.

Komisijos nariai:

Algis Norkūnas

Algimantas Čepas

Jūratė Novagrockienė

Veslava Ruskan

Teodora Staugaitienė